

Rollag stavkirke

Rollag stavkirke er en av fire bevarte stavkirker i Numedal. Stavkirken ble først nevnt i skriftlige kilder i 1425, men den er langt eldre.

Kirken har opprinnelig vært en enkel langkirke med et rektangulært skip og et smalere, rett avsluttet kor. I 1670 ble stavkirkens kor erstattet med et større kor av laftet tømmer, og senere fikk kirken korsarmer av stavverk på hver side av skipet. Sitt nåværende utseende fikk kirken i 1760 da far ble laftet på toppen av stavkonstruksjonen og skipet ble utvidet mot vest. I Rollag stavkirke finnes flott kunst fra middelalderen og senere.

Kirkekunst

Et middelalderkrusifiks og to minnetavler eller epitafier fra 1600-tallet er til konservering hos Norsk institutt for kulturminneforskning. Da epitafiet som hang i korskillet ble tatt ned, ble øvre del av den middelalderske delen av skipet mot øst synlig. Der ble det funnet dekormaling som høyst sannsynlig er fra middelalderen. På baksiden av epitafiet fant vi et maleri, som tidligere ikke var kjent.

Hva er gjort?

På nordsiden av kirken ble mindre dreneringsarbeider utført i 2003 for å lede vannet rundt kirken i stedet for inn mot nordveggen. Under slike arbeider må det utvises stor forsiktighet fordi grunnen rundt kirken er fra middelalderen og kan inneholde verdifulle kulturhistorisk funn. I de tilfeller der stavkirkene, som er automatisk fredet, trues av forfall, gis det i nødvendige tilfeller dispensasjon.

Kirken hadde store råteskader i området over søndre korsarm. Det var også råteskader i nedre deler av nordre og søndre korsarmer. En del av skadene er utbedret, men noe arbeid gjenstår for 2005. Skadete deler er skiftet ut med nytt tremateriale av så lik kvalitet som mulig. Nedre deler av veggplankene er skjøtt og de nye delene er fint tilpasset. For å få til bearbeidingen av materialer er også håndverktøy lik hva de brukte i middelalderen vært benyttet. Nye deler i interiøret skal males lik fargen på det som ble tatt vekk.

Sakristiet hadde store råteskader. Deler av stakkene var tidligere skiftet, men ytterligere skader hadde oppstått siden forrige reparasjon på 1930-tallet på grunn av lekkasjer. Skadete stokker ble skjøtt og spunset uten at det innvendige panelet er demontert. I 2003-2004 ble store deler av tegltaket og takrenner lagt om.

Rollag stavkirke er tidligere målt opp. Arbeidet dokumenteres underveis med fotografier og rapporter. Slik dokumentasjon er nødvendig for å finne ut mer om bygningshistorien og byggemåte og som en sikkerhet i tilfelle skader på deler av kirkebygningen. Alle stavkirkene har brannsikringsanlegg. I forbindelse med istandsettingsarbeidene må tilpasninger i sikringsanleggene gjøres.

Alt arbeidet krever en forsiktig og analytisk tilnærming slik at unødige skader ikke oppstår. Målet er å ta vare på mest mulig av de originale delene. Håndverkere med erfaring fra arbeid med tømmerhus fra middelalderen og andre bygningsvernprosjekter deltar i arbeidet. Håndverkerne kommer fra Telemark, Numedal og Kongsberg. Lokale håndverkere har fått ny kunnskap og erfaring gjennom arbeidet på stavkirkene i Numedal.

Byggherre er Kirkelig fellesråd i Rollag, mens Riksantikvaren finansierer arbeidet og er antikvarisk ansvarlig.

Flere av de 28 stavkirkene i Norge er i dårlig bygningsmessig stand. Eiere står overfor store vedlikeholdsoppgaver som også omfatter tjærebreing og reparasjoner av spontak. Slike oppgaver stiller spesielle krav både til materialbruk og håndverksutførelse noe som gjør arbeidene kostbare og vanskelig for mange kirkeiere å gjennomføre uten statlige tilskudd. Målsettingen med Riksantikvarens stavkirkeprogram er å sette i stand alle stavkirkene. Stavkirkeprogrammet startet opp i 2001, og skal gå over ti år.